

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/80/2019
Identifikačné číslo spisu: 5018200399
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5018200399.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: L. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. M. Z. X, XXX XX P., zastúpenej: JUDr. Zuzanou Baloghovou, advokátkou so sídlom Madačova 7, 034 01 Ružomberok, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 59204-2/2018-BA z 30. júla 2018, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 25Sa/36/2018 z 28. februára 2019 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Účastníkom náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline rozsudkom, č. k. 25Sa/36/2018 z 28. februára 2019 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zrušenia rozhodnutia žalovanej č. 59204- 2/2018-BA z 30. júla 2018 (ďalej len preskúmané rozhodnutie). Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Liptovský Mikuláš č. 3075/2018-LM-DvN z 29. mája 2018 (ďalej len prvostupňové rozhodnutie), ktorým pobočka priznala žalobkyni nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50% denného vymeriavacieho základu 7,0626 € od 28. marca 2018 na obdobie šiestich mesiacov, pri splnení ustanovených zákonných podmienok.

2. Krajský súd žalobe nevyhovел s odôvodnením, že z administratívneho spisu žalovanej mal preukázané, že žalobkyňa bola v rozhodujúcom období od 28. marca 2016 do 27. marca 2018 zamestnaná u zamestnávateľa QBE Insurance (Europe) Limited, pobočka poisťovne z iného členského štátu, Štúrova 27, Košice, u zamestnávateľa Colonnade Insurance S. A., pobočka poisťovne z iného členského štátu, Moldavská cesta 8B, Košice a u zamestnávateľa LEPAS, spol. s r.o., Gen. Vesela 2/5304, Ružomberok. Súčet vymeriavacích základov, z ktorých žalobkyňa v rozhodujúcom období zaplatila poistné na poistenie v nezamestnanosti je 1 673,82 € a počet dní rozhodujúceho obdobia je 237 dní. V zmysle § 108

ods. 2 zákona sa denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti určil ako podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých žalobkyňa zaplatila poistné na poistenie v nezamestnanosti dosiahnutých v rozhodujúcom období v sume 1 673,82 € a počtu dní rozhodujúceho obdobia 237 dní, teda predstavuje sumu 7,0626 €. Výška dávky v nezamestnanosti za deň podľa § 108 ods. 1 zákona je 50 % denného vymeriavacieho základu. Mesačná suma dávky v nezamestnanosti závisí od počtu kalendárnych dní v príslušnom mesiaci, za ktoré má poistenec nárok na dávku v nezamestnanosti.

3. Pokiaľ ide o námietku žalobkyne, že v napadnutom rozhodnutí žalovaná nedostatočne zdôvodnila neaplikovanie § 108 ods. 5 zákona, v zmysle ktorého by sa pri určení denného vymeriavacieho základu neprihliadalo na vymeriavací základ dosiahnutý v období počas materskej alebo rodičovskej dovolenky žalobkyne, krajský súd uviedol, že podľa § 108 ods. 5 zákona sa na vymeriavací základ zamestnanca, ktorý dosiahol v období materskej alebo rodičovskej dovolenky neprihliada pri určení denného vymeriavacieho základu na určenie sumy dávky v nezamestnanosti, ak na základe neho určený denný vymeriavací základ je nižší ako denný vymeriavací základ určený podľa odseku 3 vety tretej § 108 zákona. Ustanovenie § 108 ods. 5 zákona o sociálnom poistení je v konaní o nároku na dávku v nezamestnanosti možné aplikovať iba v prípadoch, ak v rozhodujúcom období je len obdobie rodičovskej, resp. materskej dovolenky a súčasne počas tohto obdobia dosahuje zamestnanec vymeriavací základ. Predmetné ustanovenie však nebolo možné aplikovať pri určovaní výšky dávky v nezamestnanosti žalobkyne, pretože bolo preukázané, že v rozhodujúcom období, t.j. v období od 28. marca 2016 do 27. marca 2018, nebola len na rodičovskej dovolenke, počas ktorej dosiahla vymeriavacie základy z iného pracovnoprávneho vzťahu, ale do rozhodujúceho obdobia zasahuje aj obdobie, počas ktorého bola po ukončení rodičovskej dovolenky povinne poistená v nezamestnanosti počas pracovného pomeru v spoločnosti Colonnade Insurance S. A., Košice a počas pracovného pomeru v spoločnosti LEPAS, spol. s.r.o., Ružomberok a dosahovala vymeriavacie základy na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti. V prípade žalobkyne by sa rozhodujúce obdobie posúvalo na obdobie dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, iba v prípade, ak by v rozhodujúcom období dvoch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie by bolo len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Jednoznačne teda ide o nesprávny výklad ust. § 108 ods. 5 zákona žalobkyňou.

4. Proti uvedenému rozsudku podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalobkyňa (sťažovateľka), ktorú odôvodnila tým, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP). Sťažovateľka uviedla, že krajský súd nesprávne právne vec posúdil, keď sa stotožnil s právnym názorom žalovanej a následne nedostatočne odôvodnil zamietnutie žaloby žalobkyne. Zásadným je posúdenie ust. § 108 zákona o sociálnom poistení, ktoré sťažovateľka považuje za nesprávne. Zákon v prípade tohto ustanovenia zrozumiteľne a jednoznačne uvádza, že ak je vymeriavací základ dosiahnutý počas MD/RD nižší (t.j. tu zákon predpokladá, že osoba počas MD/RD vykonáva nejakú činnosť, t.j. dosahuje príjem a teda má vymeriavací základ), ako by bol vymeriavací základ získaný len tým, že osoba je na MD/RD (t.j. nevykonáva žiadnu činnosť a nemá žiaden príjem), tak sa na takto dosiahnutý vymeriavací základ neprihliada a do úvahy sa pri určovaní výšky vymeriavacieho základu berie rozhodujúce obdobie dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Krajský súd zo znenia ust. § 108 ods. 5 zákona o sociálnom poistení vyvodil nesprávny právny záver, že toto ustanovenie nebolo možné aplikovať pri určení výšky dávky v nezamestnanosti žalobkyne. Pre vymeriavací základ žalobkyne, rozhodujúci pre určenie výšky dávky v nezamestnanosti, mal byť považovaný denný vymeriavací základ zistený z rozhodujúceho obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku nástupu žalobkyne na rodičovskú dovolenku. Sťažovateľka žiadala zmeniť rozsudok krajského súdu a preskúmané rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť správnomu orgánu na ďalšie konanie.

5. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku krajského súdu, považuje ho za vecne správny a zákonný a odkazuje na v ňom uvedenú právnu argumentáciu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podala včas účastníčka konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

7. Medzi stranami nebolo sporné, že žalobkyňa ukončila rodičovskú dovolenku dňa 23.03.2018 a od 28.03.2018 bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Ďalej nebolo sporné, že žalobkyňa bola zamestnaná:

- u zamestnávateľa QBE Insurance (Europe) Limited, pobočka poisťovne z iného členského štátu, Štúrova 27, 042 80 Košice, v pracovnom pomere na neurčitý čas, ktorý v rámci rozhodujúceho obdobia trval od 28. marca 2016 (začiatok rozhodujúceho obdobia) do 30. apríla 2016, pričom v uvedenom období čerpala rodičovskú dovolenku (povinné poistenie v nezamestnanosti mala teda podľa § 26 ods. 1 písm. e) zákona prerušené) a nedosiahla žiadne vymeriavacie základy na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti,

- u zamestnávateľa Colonnade Insurance S. A., pobočka poisťovne z iného členského štátu, Moldavská cesta 8B, 042 80 Košice, v pracovnom pomere na neurčitý čas, ktorý trval od 1. mája 2016 do 26. marca 2018, pričom od 1. mája 2016 do 23. marca 2018 čerpala rodičovskú dovolenku (povinné poistenie v nezamestnanosti mala teda podľa § 26 ods. 1 písm. e) zákona prerušené) a nedosiahla žiadne vymeriavacie základy na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti a od 24. marca 2018 do 26. marca 2018 (t.j. 3 dni) vykonávala zamestnanie, bola poistená v nezamestnanosti a dosiahla vymeriavacie základy na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti v celkovom súčte v sume 617,79 €

- u zamestnávateľa LEPAS, spol. s r. o., Gen. Veselá 2/5304, 034 01 Ružomberok, v pracovnom pomere na neurčitý čas, ktorý trval od 3. augusta 2017 do 27. marca 2018 (t.j. 237 dní).

8. Medzi stranami zostala sporná otázka, či sa pri výpočte dávky v nezamestnanosti žalobkyne použije ust. § 108 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z o sociálnom poistení (ďalej len zákon o sociálnom poistení).

9. Podľa § 108 ods. 5 zákona o sociálnom poistení na vymeriavací základ zamestnanca, ktorý dosiahol v období materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky, sa pri určení denného vymeriavacieho základu na určenie sumy dávky v nezamestnanosti neprihliada, ak na základe neho určený denný vymeriavací základ je nižší ako denný vymeriavací základ určený podľa odseku 3 tretej vety.

10. Podľa § 108 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, ak v rozhodujúcom období podľa odseku 2 nie sú dva roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa zistí z tohto kratšieho obdobia. Ak poistenec nemal v rozhodujúcom období podľa odseku 2 vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa určí z vymeriavacieho základu uvedeného v § 108 ods. 5, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor. Ak v rozhodujúcom období podľa odseku 2 je len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, denný vymeriavací základ sa zisťuje z rozhodujúceho obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. To platí aj pri opakovanom čerpaní rodičovskej dovolenky, ktorá bezprostredne nadväzuje na obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského. Takto určený denný vymeriavací základ nesmie byť nižší ako denný vymeriavací základ podľa druhej vety.

11. Podľa § 108 ods. 2 zákona o sociálnom poistení denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti je podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti alebo poistné na výsluhový príspevok podľa osobitného predpisu,2) dosiahnutých v rozhodujúcom období a počtu dní rozhodujúceho obdobia. Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec nie je povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140 alebo poistné na výsluhové zabezpečenie podľa osobitného predpisu.2)

Denný vymeriavací základ sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

12. Kasačný súd sa stotožňuje so záverom krajského súdu v napadnutom rozsudku že vydaním preskúmaného rozhodnutia nedošlo k porušeniu zákona o sociálnom poistení, a tento záver považuje za vecne správny a v rozsudku náležite odôvodnený.

13. Žalobkyňa sa domáha toho, aby sa u nej neprihliadalo na vymeriavací základ, ktorý dosiahla v období rodičovskej dovolenky, ale aby sa u nej použil vymeriavací základ z obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku rodičovskej dovolenky. Z ust. § 108 ods. 5 zákona o sociálnom poistení však vyplýva, že uvedený postup je možný iba v prípade, ak je tento vymeriavací základ nižší ako základ určený podľa § 108 ods. 3 tretia veta zákona o sociálnom poistení. Ustanovenie § 108 ods. 3 tretia veta predpokladá situáciu, keď v rozhodujúcom období (obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti) je len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Čo nie je prípad žalobkyne.

14. Vzhľadom na to, že žalobkyňa aj po skončení rodičovskej dovolenky (23.03.2018) do zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie (28.03.2018) bola povinne poistená v nezamestnanosti počas pracovného pomeru (u spoločnosti Colonade Insurance S.A. Košice bola zamestnaná do 26.03.2018 a u spoločnosti LEPAS, spol. s r.o. bola zamestnaná do 27.03.2018), sa na žalobkyňu nepoužije tretia veta § 108 ods. 3 zákona o sociálnom poistení. Zisťovanie vymeriavacieho základu z rozhodujúceho obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky by prichádzalo do úvahy, ak by žalobkyňa v rozhodujúcom období bola iba na rodičovskej dovolenke. Žalobkyňa však v rozhodujúcom období na zistenie denného vymeriavacieho základu nebola iba na rodičovskej dovolenke, ale po jej skončení bola zamestnaná. Z uvedeného dôvodu nie je možné použiť pri výpočte dávky žalobkyne postup podľa ust. § 108 ods. 5 zákona o sociálnom poistení, ako to žiada žalobkyňa.

15. Zákon o sociálnom poistení v tomto prípade nepripúšťa výnimku s ohľadom na dĺžku zamestnania po skončení rodičovskej dovolenky, preto nie je relevantné, že v danom prípade bola žalobkyňa zamestnaná po skončení rodičovskej dovolenky 3 resp. 4 dni.

16. Vzhľadom na uvedené kasačný súd dospel k rovnakému záveru ako krajský súd, a preto kasačnú sťažnosť žalobkyne považoval za nedôvodnú a podľa § 461 SSP ju zamietol.

17. O trovách konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, tak, že neúspešnej sťažovateľke náhradu trov kasačného konania nepriznal a žalovanej nárok na náhradu trov v zásade neprináleží.

18. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.